

İNGİLTERE ADALET BAKANLIĞI ZİYARETİNE İLİŞKİN

SONUÇ RAPORU

I. GİRİŞ

Bilindiği üzere, kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla 5018 sayılı Kanununun 63 vd. maddelerinde iç denetim mekanizması ihdas edilmiştir.

Avrupa Birliğine üyelik sürecinde, Birlik üyesi ülkelerde aynı fonksiyonları ifa etmek üzere kurulmuş denetim birimlerinin çalışmalarını yerinde görmek, eşdeğer kurumların yetki ile çalışma alanlarını değerlendirmek ve ilgili ülke mevzuatını incelemek amacıyla 29.06.2007 tarihli Olur uyarınca 08.07.2007 – 15.07.2007 tarihleri arasında İngiltere Adalet Bakanlığına gerçekleştirilen çalışma gezisi kapsamında, anılan ülkedeki mahkemelerin alt yapı ve işleyişi ile idarî yapısı hakkında bilgi alışverişi ve gözlemlerde bulunulmuş, bu ziyaret vesilesiyle başta National Audit Office (NAO) olarak isimlendirilen İngiltere Sayıştay'ı olmak üzere mahkeme para cezalarının infaz ve tahsil edildiği Merkez Muhasebe Ofisi (Central Accounting Office), Londra Hukuk Mahkemeleri Merkezi (Central London Civil Justice Centre), Temyiz Mahkemeleri Mahkeme Yöneticiliği (Court of Appeal - Court Manager), Majestelerinin Mahkeme Servisi (HMCS) nezdindeki Mahkemeler Genel Yönetim Müdürlüğü ziyaret edilmiş olup, anılan kurum mensupları tarafından kurumsal yapı ve işleyişleri ile fonksiyonları hakkında heyetimize sunulan bilgiler, heyetin kendi gözlemleri ve yapılan temaslar ile elde edilen sonuçlar ziyaret edilen birim ve kurumlar baz alınarak aşağıda özet hâlinde arz edilmiştir.

II. DENETİM BİRİMLERİ

a) Adalet Bakanlığı İç Denetim Birimi (Internal Audit Division)

Adalet Bakanlığı merkez teşkilatının, 2003 yılında kabul edilen bir kanunla kurulmasına ve 09.05.2007 tarihinde faaliyete geçmesine karşın, önceleri Anayasal İşler Komisyonuna bağlı olarak yaklaşık 50 yıldan bu yana iç denetim faaliyetinin bulunduğu ifade edilmiştir.

İç Denetim Birimi Başkanlığı bünyesinde ulusal ve uluslararası farklı derecede sertifikaya sahip toplam 59 iç denetçi görev yapmaktadır.

İç denetçiler, hâkim sınıfından olmayıp, hukukçu, mali müşavir, bilgisayar yazılımcısı gibi değişik lisans eğitimi alanlar arasından seçilmekte, özellik arz eden ve uzmanlık gereken konu ve süreçlerin denetimleri sırasında uzman görüşü alınmaktadır. Uzmanların bir kısmı birimin bünyesinde kadrolu olarak görev yapmakta, aynı zamanda hizmet satın alarak bu eksiklik giderilmektedir.

İç Denetçi adayları komite tarafından yapılan mülakat sınavını müteakiben 2–3 yıllık bir eğitim sürecini tamamlayıp yapılan sınavları başarıdıktan sonra işe başlamaktadırlar.

İç Denetçilerin Kıdem Derecelendirmeleri:

- a. Stajyer İç Denetçi,
- b. İç Denetçi,

- c. Kıdemli İç Denetçi (denetim ekiplerinin başındaki iç denetçi),
  - d. Denetim Yöneticisi (belli özel alanlarda denetim yapan iç denetçi),
  - e. Kıdemli Denetim Yöneticisi (denetim birim yöneticisi),
  - f. Başkan,
- Şeklindedir.

İç denetçilerin atamaları Adalet Bakanlığında oluşturulan bir kurul tarafından yerine getirilmektedir.

İç denetçilerin görevlendirilmeleri Başkanın yardımcısı konumundaki kıdemli denetim yöneticileri tarafından yapılmaktadır.

Birimin 2007 yılı bütçesi 4,3 milyon Paund'tur.

Yargısal işlemler ile cezaevleri dışındaki Bakanlığa bağlı bütün kurum ve kuruluşların mali ve mali olmayan tüm işlem ve faaliyetleri iç denetimin kapsamındadır.

İç denetim ulusal ve uluslararası iç denetim standartlarına uygun olarak yerine getirilmektedir. Bu bağlamda denetimin bağımsızlığı, nesnelliği gibi çalışma standartları yanında dürüstlük, tarafsızlık, yeterlilik ve gizlilik gibi etik standartlara uyulması konusunda da azami özen gösterildiği beyan edilmiştir.

Denetim periyodik değil risk temelli olarak yapılmaktadır.

Risk odaklı ve aynı zamanda bölgesel temelli bir denetim sonucunda uzun aralıklarla da olsa denetlenmemiş birim ya da mahkeme kalmamaktadır.

İç denetçiler mahkeme hizmetlerinin denetimini ortalama 7-10 günlük süreler içinde tamamlamaktadırlar. Denetim sonunda hazırlanan taslak rapor mahkeme yöneticisine tebliğ edilerek rapor içeriği üzerinde müzakere imkânı tanınmakta, tamamlanan nihai denetim raporu mahkeme yöneticisi ile bölge yöneticisine gönderilmekte, sonuçları düzenli aralıklarla izlenmektedir.

İç denetçiler ülkedeki mahkemelerin tümünü periyodik olarak düzenli bir şekilde denetlemeyip, bölge hâkimi veya bölge yöneticisi ile görüşerek veya gönüllü iç denetçilerin yaptıkları kontroller sonucunda elde ettikleri veriler doğrultusunda en riskli yerlerden başlayarak denetim yapmaktadırlar.

İç Denetim Birimi tespit ettiği olumsuzluklara raporlarında yer vererek mahkeme yöneticilerine de durumu bildiriler.

İç Denetim birimi denetlenen kurumdan tespit edilen aksaklık ve iç kontrol zafiyetleri ile ilgili bir eylem plânı yapılmasını talep etmekte ve taahhüt edilen bu plânın uygulanmasını takip etmektedir.

Tespit edilen olumsuzlukların önem ve niteliğine göre bunun giderilmesi ya da temini konusunda denetlenen birimlere süreler verilebilmektedir.

b) Majestelerinin Mahkeme İdareleri Teftiş Birimi (Her Majesty's Inspectorate of Courts Administration)

İngiltere yargı sisteminde, İç Denetim Biriminden ayrı olarak, mahkemelerdeki tüm destek hizmetleri ile Adli Tıp Kurumu ve Denetimli Serbestlik Merkezleri gibi birimleri denetlemekle görevli doğrudan Adalet Bakanına bağlı müfettişlerden oluşan Mahkeme İdareleri Teftiş Birimi mevcuttur. Bu birim 2003 yılında kurulmuş olup, halen bünyesinde 12 müfettiş (Inspector) çalışmaktadır. Müfettişler de iç denetçiler gibi çoğunlukla hukukçu olmakla birlikte hâkim sınıfından değildir. Bunlar daha çok kamuoyunun adalete olan güvenlerini artırıcı önlemler üzerinde inceleme yapar ve öneriler getirirler. Son dönemde teftiş biriminin Askeri Mahkeme Yönetimlerini de denetlemesinin tartışıldığı muhataplarımızca ifade edilmiştir.

Müfettişlerin yargı yetkisine giren ve hâkimlerle doğrudan ilgili hususlarda denetim, inceleme ve soruşturma yapamadıkları, mahkeme hizmetlerinin denetimi sırasında bazen müfettişlerin yanında kıdemli bir hâkimin de görevlendirildiği, bu hâkimin vazifesinin denetle-

nen yerdeki hâkimle ilişki kurmak ve hâkimden kaynaklanan soruşturmayı mucip bir hâlin varlığı halinde bunu ülkenin başyargıcına gizli bir raporla iletmek olduğu belirtilmiştir.

Mahkemeler Yönetimi Müfettişliği ile İç Denetim Birimi (İnternal Audit) arasında bilgi paylaşımı, personel alışverişini de kapsayan sıkı bir ilişki ve işbirliği vardır.

HMSC Müfettişlik Kurumu tarafından denetim sonunda bütün raporlar yayınlanmakta ve internet sitelerinden de bu raporlara ulaşılabilir. Ayrıca talep halinde rapor kitap halinde de denetim yapılan birime gönderilmektedir.

Bütün raporlarda hangi alanlarda iyileştirme isteniyorsa bu konuya ilişkin tavsiyelerde bulunmaktadır. Bu tavsiyeler genellikle fiziksel koşulların düzeltilip iyileştirilmesi, iç kontrolün sağlıklı işleyip işlemediği, malî konulardaki kayıtların yasal mevzuata uygun olarak tutulup tutulmadığı ve benzeri hususlara yöneliktir.

İç denetim ile müfettişlerin ifa ettikleri vazifeler birbirleriyle ilişkili olmakla birlikte, iç denetim, kurumun kendi içinde yaptığı ve sonuçlarının üst yöneticilere raporlandığı faaliyet olduğu halde, müfettişlik kurumu daha çok kamuya verilen hizmetin güvencesini ölçen raporlar hazırlamakta ve raporlarını tüm kamuoyunun bilgisine sunmaktadır.

III. SAYIŞTAY (NATIONAL AUDIT OFFICE)=NAO

NAO'nun temel görevi, merkezi düzeyde hükümetin harcamalarını denetlemektedir. Bir başka ifadeyle savunma ve ceza hukuku alanında İngiltere'nin tüm harcamalarının dış denetiminden sorumludur.

Kamu paralarının etkin ve verimli kullanılıp kullanılmadığını denetlemektedir.

Sağlık, eğitim, adalet, savunma alanlarında yapılan harcamalarla ilgili hazırladıkları raporlar parlamentoya sunulmaktadır.

Geçmiş dönemde dünya gündemini işgal eden “deli dana hastalığı” ve “hastane mikrobu” konularında NAO tarafından hazırlanan kapsamlı raporların kamuoyunda büyük ilgi uyandırdığı ve bu yolla halkın ödediği vergilerin kullanılması noktasında bilgi sahibi olduğu ifade edilmiştir. Hazırlanan raporlar ilgili kamu idarelerinin en üst düzeydeki yetkilileri tarafından incelenip tartışılmakta ve eylem plânları saptanmaktadır.

Mali denetimin bir parçası olarak mecliste kabul edilen bütçenin yerinde kullanılıp kullanılmadığı denetlenmektedir.

Özel sektörle kamu sektörü arasında mali denetimin niteliği açısından benzerlik ve denklik vardır. Hükümetin hedeflerinin ekonomik açıdan daha verimli şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği de denetlenmektedir.

NAO'da çalışan 850–900 personelin tamamına yakını belge sahibi denetçilerden oluşmaktadır. Bu personel özel sektördeki emsalleriyle aynı niteliklere haizdirler.

Sahtecilik, israf, kamu kaynaklarının yerinde kullanılıp kullanılmadığı hususları da dış denetim kapsamındadır.

İç ve dış denetim arasında iyi ilişkiler ve sıkı bir iş birliği mevcuttur. Ortak proje ve denetimler gerçekleştirilmektedir. Denetçiler denetim sırasında uluslararası standartları gözetmektedir.

İç denetçilerle birlikte toplantılar yapılarak karşılıklı görüşlerden yararlanılmaktadır.

NAO ile Adalet Bakanlığı İç Denetimi birimi yıllık toplantılar yaparak karşılıklı olarak bilgi alışverişinde bulunmaktadır. Ayrıca İç Denetim Birimince hazırlanan raporlar bilgi için NAO'ya gönderilmektedir.

Kamu idarelerinde iç kontrol mekanizmalarının kurulmasına ve sağlıklı işlemesine son derece önem verilmektedir. Zira bir kurum denetlenirken bunların tespitlerinden fazlaca istifade edilmektedir.

Sahtecilik ve yolsuzluk konuları iç ve dış denetiminin en önemli denetim alanlarını teşkil eder.

Dış denetim uluslararası nitelikte ve geniş bir coğrafi alanda yapıldığından Sayıştay denetçileri oldukça fazla tecrübe ve birikime sahiptir.

NAO kendi kendini denetlediği gibi, 2–3 yılda bir kalite kontrol açısından Kayıtlı Muhasebeciler Enstitüsüne denetim yaptırmaktadır.

IV. MAHKEME ZİYARETLERİ

Ülkemize nazaran İngiltere yargı sisteminde mahkemelerin kuruluş, derece ve çeşitliliği farklılık arz etmektedir. Ziyaret gerçekleştirilen mahkemelerle ilgili özet bilgi aşağıdaki gibidir.

a) Magistrates' Courts (Sulh Ceza Mahkemeleri)

“Magistrates' Courts” olarak isimlendirilen ve üst sınırı bir yıla kadar hapis cezasını gerektiren suçlara bakmak görevini haiz ve profesyonel (meslekten) hâkim niteliği taşımayan, gönüllülük esasına dayalı ve serbest meslek sahiplerinden seçilmek suretiyle ve geçici dönemler için faaliyet göstermek üzere atanmış üç kişilik (meslekten olmayan) hâkimler heyeti ile bunları Ceza Kanunu ve yargılama sistemi hakkında bilgilendiren ve dava dosyalarını hâkimler heyetine özetleyerek onları bilgi sahibi kılan ve “lawyer” olarak ifade edilen kamu görevlisi tarafından yargılamaların yürütüldüğü belirtilmiştir.

Heyetimizce ziyaret edilen Westminster Magistrates' Court isimli mahkemede yargılamanın nasıl cereyan ettiği konusunda görgüye dayalı bilgi edinmek amacıyla yaklaşık bir buçuk saat süre ile farklı suçlara ilişkin yargılamalar gözlenmiştir.

Mahkeme görevlileri tarafından heyetimize verilen brifingde özetle; Mahkemelerin kısaca HMCS (Her Majesty's Courts Service) olarak ifade edilen Mahkemeler Servisine bağlı olarak faaliyet gösterdiğini, ancak mahkemelerdeki duruşmaların zamanında yapılıp yapılmadığı, yargılaması yapılamayan dosyaların oranı, resmi yoldan ve şahsi dava yolu ile mahkemeye getirilen davaların oranı, duruşma salonlarının kullanım durumu ve fiziki şartları ile ihzar kararlarının infaz edilme oranı ve infaz edilmeme sebeplerinin araştırılması vb. gibi konulara münhasır olmak üzere Adalet Bakanlığı İç Denetim Birimi görevlileri tarafından denetime tabi tutuldukları ifade edilmiştir.

Ziyaret edilen Mahkeme de dahil olmak üzere her mahkeme binasında mahkemenin bütün idarî ve malî işlerinden sorumlu, yönetim ve malî işler konusunda uzman nitelikte İdarî İşler Müdürü bulunduğu, bunların ortalama 5–6 mahkeme idaresinin bağlı olduğu Alan İdaresi Müdürlüğüne, Alan İdarelerinin Bölge İdare Müdürlüğüne, bütün ülkede bulunan toplam 6 adet Bölge İdare Müdürlüklerinin de HMCS (Majestelerinin Mahkeme Hizmetleri) İdaresi nezdindeki Mahkemeler Yönetimi Genel Müdürlüğüne bağlı buldukları belirtilmiştir.

Her Mahkeme İdarî İşler Müdürlüğü tarafından, toplumu bilgilendirme ve performansın tespitine yönelik olarak Bölge İdare Müdürlüğünün plânları ile uyumlu yıllık iş plânının hazırlandığı,

Kurum içi performans değerlendirmesinin “mükemmel”, “daha fazla gelişime ihtiyacı var” ya da “yeterli değil” şeklinde farklı şekillerde yapıldığı,

Görevli her personelin altı alanda kendisi için bir hedef belirlemesinin istendiği, bu altı alandan dördünün meslekle, diğer ikisinin ise kişisel gelişimle alakalı olduğu,

Ulusal Ödüllendirme Kurumu tarafından diğer kamu kurumlarıyla birlikte performans ve verimlilik esaslı değerlendirme yapılarak her yıl ulusal çapta başarı ödülü verildiğini, bu ödülün verilmesinde müşteri (kamu hizmetinden yararlananların) memnuniyetlerinin esas alındığı,

Beyan edilmiş,

Yine, anılan mahkeme yetkililerinin verdikleri bilgilere göre; Her mahkeme bünyesinde işlemlerin nasıl yürüdüğüne ilişkin iç kontrol mekanizmasının kurulduğu ve iç kontrolden sorumlu bir personelin atandığı, bu personelin kurum içerisindeki işlem süreçlerini sürekli olarak kontrol ettiği ve aksaklıkları İdarî İşler Müdürüne raporladığı, bunun dışında bölge içerisindeki Alan İdarî İşler Müdürlüklerinin kendi aralarında gönüllü olarak oluşturdukları iç denetim heyeti tarafından da dönem dönem mahkemelerin iç denetimlerinin yapıp buna dair raporlar düzenlendiği,

Adalet Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığı tarafından periyodik olmayan ve risk esasına dayalı olarak yapılan mahkeme denetimlerinde, gerek mahkeme iç kontrol görevlilerinin ve gerekse gönüllü görev yapan Alan İdarî İşler Müdürlerinden teşekkül eden iç denetim kurulunun raporlarından azami derecede istifade edilmek suretiyle denetim ve kontrollerin yapıldığı ve buna ilişkin raporlar hazırlanıp ilgili mahkeme yönetimine gönderildiği ayrıca yıllık olarak hazırlanan iç denetim raporunda bütün mahkemeleri ilgilendirecek tavsiyeye değer hususlara yer verilerek bütün mahkeme yöneticilerinin istifadelerine kitap olarak ya da internet ortamında sunulduğu,

İç Denetim Birimi tarafından düzenlenen raporlar şayet olumlu değerlendirmeler içeriyorsa denetimin hangi mahkemeye ilişkin olduğunun belirtildiği, ancak olumsuz ve eleştirel raporlarda denetimin hangi mahkemeye ait olduğundan bahsedilmediği açıklanmıştır.

b) Londra Hukuk Mahkemeleri Merkezi (Central London Civil Justice Centre)

Bütün hukuk davalarına bakmakla yetkili hâkimlere “Circuit judges” denilmekte, bu Mahkemelerde genellikle mülkiyet ve tazminat uyuşmazlıklarına bakılmaktadır. Hukuk yargılamasında oldukça modern bir sistem uygulanmaktadır. Geçmiş on yılda mahkemelerin idarî yapılanmasında önemli aşamalar kaydedildiği, ancak özel sektördeki istihdam oranı ve maaşların yüksekliği sebebiyle kalifiye personeli elde tutmanın zorluğunu, sürekli personel değişimi ve hareketliliğinden dolayı kolay ve basit bir bilgisayar programının yazılımını başaramadıklarını, bu konudaki çalışmaların sürmekte olduğunu ifade etmişlerdir.

Ceza ve hukuk yargılamasının birbirinden tamamen farklı olduğu, hukuk ve aile mahkemelerinin de işbölümü açısından ayrıldıkları gözlenmiştir.

Londra’daki Yüksek Mahkemelerde görev yapan toplam 108 Hâkim bulunduğunu, bunlardan 20’sinin Hukuk davalarında görev aldıkları, Yüksek Temyiz Mahkemesinin birinci derece yargılama görevini yalnızca çok önemli davalarda gerçekleştirdiği ifade edilmiştir.

İlçe Hukuk Mahkemelerinin yetkisi 15.000 Pounda kadar olan ihtilaflarla sınırlı olup Yüksek Mahkemede açılan bir hukuk davasında dava konusunun değerinin belli miktarın altında olduğunun belirlenmesi durumunda davanın bir alt Mahkemede görülmesine karar verilerek dosyanın görevli Mahkemeye gönderildiği belirtilmiştir.

Geçmişte örneği olmamakla birlikte, yargılamaya hakimin yolsuzluk yaptığına ilişkin herhangi bir şikâyetle bulunulması durumunda soruşturma açılabilir. Ülkedeki bütün yargı sisteminin başı durumundaki bir Senior Hâkimin şikâyetle ilgili olarak Yüksek Mahkemede ki kıdemli bir Hâkimi konuyu tahkik ve soruşturması için görevlendirdiği, soruşturma sonunda herhangi bir suiistimal tespit edildiğinde, kıdemli Hâkimlerden oluşan bir heyet’in uygulanacak disiplin cezasını takdir ettiği ancak, Hâkimin suiistimali sebebiyle görevden el çektilmesini gerektiren bir durum söz konusu ise Adalet Bakanlığının karara katılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

İngiltere’de yazılı bir Anayasa metni bulunmamasıyla birlikte yazılı olmayan teamüllere göre Hâkimlerin bağımsızlığı son derece önem taşımakta, görüşmelerde her vesile ile bu durum vurgulanmaktadır.

Londra’da,
Yüksek Temyiz Mahkemesinde (Lordlar Kamarasında) : 12
İstinaf Mahkemesinin 3 Dairesinde (Next Court Appeal) : 40
Yüksek Mahkemede (Appeal Court) : 108
Kıdemli Hâkimler (Circuit Judges) : 670
Bölge Hâkimleri (District Judges) : 450
Profesyonel hâkimin görev yaptığı, ülke genelindeki meslekten hâkim sayısının 7 bin civarında olduğu, ayrıca Sulh Mahkemelerinde (Magistrates’ Courts) 30 bin meslekten olmayan hakimin çalıştığı öğrenilmiştir.

c) İstinaf Mahkemesi (Appeal Court)

İstinaf mahkemesi yalnızca Londra’da mevcuttur. Toplam üç adet daireden oluşmaktadır. Bünyesinde 40 hâkim dışında uzman hukukçular istihdam edilmekte, ön inceleme bunlar tarafından yapılmaktadır. Yıllık gelen dosya sayısı 2.200 civarında olup, bunlardan yalnızca yaklaşık 600 kadarı esastan incelenmekte, kalan kısmı ön inceleme sonucu başvuru şartlarını taşımadığından reddedilmektedir.

İstinaf ön incelemesi için 200 Paund, başvuru kabul edilip esasa girildiğinde ise istem sahibinden 400 Paund tahsil edilmektedir.

Mahkeme bünyesinde bütçe ve idare konulardan sorumlu Müdürlük vardır. Anılan Birim tarafından haftalık risk matrisleri yapılmakta, matriste risklerin yanında bunların seviyeleri, şu anda ne yapıldığı ve risk gerçekleştiğinde yapılması gereken eylem plânları yer almakta, matris 2 haftada bir güncellenmekte, varsa yeni tanımlanan riskler tabloya dahil edilmektedir. Ayrıca yapılan işlemleri ve alınan önlemleri belirten güvence belgesi düzenlenerek üç ayda bir Adalet Bakanlığı İç Kontrol Dairesine gönderilmektedir.

İstinaf Mahkemesi İdaresi Müdürlükleri; yukarıda belirtilen işlemlerin yanında istinaf başvurularının kayıt işlemleri, dava akışı yönetim birimi aracılığıyla yargıcın karar vermesi için gerekli belgelerin temin edilmesi, duruşma tarihlerinin tespiti, zabıt katipleri ve yardımcı personelin görevlendirilmeleri ve diğer işlemleri, idari işler, kırtasiye ve bilgisayar gibi ihtiyaçların tedariki gibi hususlarda hizmet ifa etmektedir

V. YÖNETİM BİRİMLERİ

a) Her Majesty’s Court Services (HMCS)

Lordlar Kamarasındaki Temyiz Mahkemesi haricindeki bütün mahkemelerin (760 adet) yönetiminden sorumlu olan HMCS 2005 Nisan ayında kurulmuştur.

Adalet Bakanlığı ile bağlantılı olan tüm birimlerle organize olarak çalışılmaktadır.

Bu birimin başında Genel Müdür düzeyinde bir yönetici ile yeteri kadar yardımcısı bulunmakta, 7 adet bölge müdürlüğü ise merkeze bağlı olarak çalışmaktadır. Genel Müdürlük bünyesinde Kaynaklar, İşletim ve Performans ile Gelişim ve Değişim Müdürlüğü ismi altında üç adet Ana Hizmet Müdürlüğü mevcuttur. Bunların müdürleri Genel Müdürün yardımcısı konumundadır. Bölge düzeyindeki müdürlükler düzenli aralıklarla ana hizmet müdürlüklerine bilgi aktarmaktadır.

7 bölgede Bölge Müdürleri dışında 25 ayrı görevli bulunmaktadır.

HMCS, bir yönetim kuruluna sahiptir. Bunun dışında yönetim kurulunda meslekten olmayan beş kişi yer almaktadır. Bunun amacı şeffaflık ve hesap verilebilirliği güvence altına almaktır.

Kurumun günlük olarak yürütülmesi, kaynaklar ve yönetim müdürleri tarafından yapılmaktadır.

Her bir bölgenin kendi denetim ve risk yönetim birimleri vardır. Bu birimler işlerin yolunda gidip gitmediği konusunda bu kuruma güvence vermektedirler.

HMCS İngiltere'deki mahkeme sistemlerinin yönetiminin denetiminden sorumludur.

Bu bağlamda;

- Mahkemelerdeki güvenlik ve sağlık koşullarının yeterliliği,
- Fiziki ortamların yeterliliği,
- Etkisiz yargılamanın azaltılması,
- Personelin verimli kullanılması,
- Davaların hızlı sonuçlandırılması,
- Risk yönetimi ve risklerin etkili düzeyde garantiye alınıp alınmadığı,

Hususlarında çalışma yapılmaktadır.

İç denetçiler yaptıkları denetimlerde, nesnel risk analizlerine dayanarak mahkeme idarelerinin yönetim ve kontrol yapılarını değerlendirmekte, kaynakların etkin, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapıp ve önerilerde bulunmaktadırlar.

HMCS'de yaklaşık olarak 20.000 personel (hâkim dışında) görev yapmaktadır.

İş planları vb. alanlarda yıllık raporlar hazırlamaktadırlar. Hem Adalet Bakanına hem de Genel Sekretere (üst yöneticiye) rapor sunmaktadırlar.

Bakan tarafından doğrudan sorumluluk bu kuruma tevdi edilmiştir.

Bütçeden HMCS için ayrılan ödeneğin mahkemelerin amaçlarına uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığı kontrol edilmektedir.

Kaynaklar Müdürlüğünde dört ayrı şube müdürlüğü bulunmaktadır.

1-Stratejik Planlama Müdürlüğü

2-Hesaplar Müdürlüğü (bütün kurumlarla ilgili aylık hesap raporları vermektedir.)

3-Mavi Hesaplar Muhasebe Servisi (Yasanın öngördüğü şekilde yıllık bir hesap ortaya koymaktadır.)

4-Yönetişim Ekibi (Her alan ve mahkemenin usullere uygun şekilde davranıp davranmadığını tespit etmekte ayrıca soruşturmalar ve suçlara ilişkin araştırmaların usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığını araştırmaktadır.)

Belirtilen bu birimler her yılbaşında kendileri bir plan yapmaktadırlar.

b) Adalet Bakanlığı Kurumsal Yönetişim Kurulu (Corporate Governance Services Committee)

Kurumsal yönetim kurulu, bilgi teknolojisi ve malî gereklilikler, verimlilik vb. gibi pek çok geniş alanda inceleme ve denetleme yapmaktadır. Anılan Kurul bağımsız olup, toplam 20 kişiden oluşmaktadır.

Kurul, yargılama hizmetinin verimliliği ve etkinliği açısından mahkeme salonlarının yapısal ve fiziksel yeterliliğini değerlendirmekte ve bu alanda önlemler almaktadır.

Bütün denetim birimleri daha çok malî denetimle ilişkilidir. Çünkü iş planlarının değiştirilmesi vb. birçok konunun malî profilinin olduğu açıktır.

Her kurumun kendi içerisinde iç kontrol mekanizması mevcuttur. Genellikle kıdemli bir personel bu görevi yapmak üzere atanmıştır. Tutulan defterlerin günlük, haftalık ve aylık olarak kontrol edilmesini sağlanmaktadır. Londra'daki farklı mahkemelerden gelen ve 10 kişiden oluşan bir iç denetim ekibinin aylık denetimine ek olarak iç denetçiler 3-4 kişilik ekipler hâlinde Londra'daki bütün Mahkemeleri malî açıdan denetlemektedirler.

Önemli bir aksaklık söz konusu olduğunda iç güvence birimi harekete geçirilmektedir. İç güvence birimi HMCS servisine, dolayısıyla Adalet Bakanlığına bağlıdır.

19 ayrı mahkemedeki görevlilerden oluşan 10 kişilik iç denetim ekibi çaprazlama olarak farklı Mahkemeleri denetlemekte herhangi bir yolsuzlukla karşılaştıklarında iç güvence birimine ihbarda bulunmaktadırlar.

İç güvence birimi profesyonel ve daimî üyelerden oluşmayıp, daha önceden bu görevlerde çalışmış deneyimli ve gönüllü üyelerden oluşmaktadır.

c) Merkez Muhasebe ve Gelirler Ofisi (Central Accounting Office)

Londra genelinde faaliyet gösteren Mahkemelerce verilip kesinleşmiş para cezalarının infazını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren, ancak Mahkeme binasında yer alması dışında Mahkemelerle ya da Savcılık makamıyla doğrudan hiçbir bağlantısı bulunmayan bir birimdir.

David Rowsell başkanlığındaki ekip tarafından ziyaret ekibimize verilen bilgilendirme toplantısında özetle;

Merkezi Muhasebe ve Gelirler Ofisinin bütün Londra'daki Mahkemelerden verilip kesinleşmiş para cezalarının infazından (tahsilinden) sorumlu oldukları, Kurum içinde Vergi Gelirleri vekilliğinin nakitlerden, banka vb. doğrudan tahsil merkezinden sorumlu bölüm olduğu, 2006 yılında para cezalarının % 75'ini oluşturan toplam 60 milyon Pound'luk para cezası tahsilatının sağlandığı, tahsil edilen paranın büyük ölçüde devlet Hazinesine gittiği, bir kısmının ise Mahkemelerin ihtiyaçları için, sınırlı bir kısmının da suçtan zarar gören mağdurların tazmin ve rehabilitasyonu amacıyla kullanılan bir fona aktarıldığı,

Mahkemece mağdurun zararının tazminine dair bir karar verilmişse, mağdurun İcra Dairesine başvurusu üzerine bunun failden tahsil edildiği, ancak Mahkeme kararında böyle bir tazminden bahsedilmemişse tahsil edilen para cezasının cüz'i bir kısmının mağdurlara harcanmak üzere oluşturulmuş fona aktarıldığı,

Para cezalarının infazının, devletten para alacağı olan kimselerin alacaklarından mahsup edilmek suretiyle ya da kamu kurumlarında belirli bir süre çalıştırılma vb. gibi farklı şekillerde de olabildiği, kamuoyunda para cezalarının tahsil edilememesine bir tepki olarak zamanasını sürelerinin kaldırıldığı, bu bağlamda malî cezaların yaptırımına ilişkin mevzuatta yenilikler getirildiği ve dolayısıyla infaz sürecinde Kanunda öngörülmüş herhangi bir zamanasını süresinin öngörülmediği, trafik cezaları başta olmak üzere para cezaları süresinde ödenmezse % 50 oranında arttırıldığı, para cezasının uzun süre tahsil edilememesi durumunda mahkeme kararı ile hesaplardan çıkarılabildiği, geçerli bir sebep olmaksızın para cezalarının ödenmemesi durumunda nadiren de olsa para cezasının yetkili Mahkeme tarafından hapis cezasına dönüştürülebildiği,

Yerel yönetimler veya polis tarafından verilen para cezalarının ya da Gümrük para cezalarının tahsilinin ilgili Kurumlarca yapıldığı ve bu birimin görevleri kapsamında bulunmadığı,

İç Denetime ilişkin olarak ise, Kurumun faaliyetlerinin ve yapılan işlemlerin muhasebe ilkelerine, yasal mevzuata, verimlilik ve ekonomiklik ilkelerine uygun olarak yürütüldüğüne dair üst amirlerine ve Adalet Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığına güvence verildiği,

Kurum içinde iç güvence memuru olarak çalışan, bağımsız ve Adalet Bakanlığı adına görev yapan birisinin bulunduğu, adı geçen memurun her üç ayda bir rapor hazırladığı, bunun dışında Adalet Bakanlığı İç Denetim Biriminin yıllık denetiminin söz konusu olduğu,

Adalet Bakanlığı nezdinde faaliyet gösteren Kurumsal Yönetişim (İşbirliği) Biriminin de kurum amirlerinin talebi üzerine gelerek inceleme yaptıkları,

Kurumsal yönetişimin tavsiye niteliğinde danışmanlık yapmak üzere faaliyet gösterdiği ve kamu yönetiminde karşılaşılan herhangi bir sorun hakkında çözüm önerileri sunma konusunda yardımcı oldukları,

İç Denetçilerin ise 5-6 kişilik denetim ekibiyle gelerek ortalama on gün süreyle denetim yaptıkları,

Bu denetimde ;

- Malî işlemlerin nasıl yapıldıkları,
- Süreçlerin nasıl işledikleri,

- Banka kayıtları ile Kurum kayıtlarının birbirini te'yt edip etmediği gibi konular başta olmak üzere birçok belge ve kayıtlar incelenerek iç kontrol mekanizmasının sağlıklı işleyip işlemediğinin değerlendirildiği, iç güvence memurları tarafından hazırlanan üç aylık raporların kontrol edildiği,

Liste yapılarak, sondajlama usulüyle bazı işlemlerin kayıtlara ve mevzuatta öngörülen usullere uygun yapıp yapılmadığının kontrol edildiği,

İç Denetçilerin yaptıkları denetimde daha ziyade risk esaslı denetim yapıldığı, kurumda riskli olarak görülen birim ve faaliyetlerin mercek altına alındığı, denetimde en iyi uygulamaların kim ya da kimler tarafından yapıldığına da bakıldığı ve sonuç olarak kurumun gelişmesi açısından hayatî önemi haiz bir fonksiyon gerçekleştirildiği ve tespit edilen eksiklik ve aksaklıkların düzeltildiği,

İç Denetçiler tarafından tespit edilen ve denetim sonucunda gerekli tedbirlerin alındığı riskli alanlar olarak; gelen postanın açılmasının güven altında yapılması, para tahsil makinesinde biriken paranın personel tarafından alınırken birden fazla personel görevlendirilmesi, hükümlüye verilen para cezası ödeme makbuzlarıyla, bankadaki kayıtların birbirini te'yt etmesi gibi hususlar üzerinde önemle durulduğu,

İç denetim sırasında herhangi bir suiistimal tespit edilmesi hâlinde, Savcılık veya Kurumsal Yönetişim Birimi vb. gibi başka bir soruşturma kurumuna ihbarda bulunulduğu, Beyan edilmiştir.

d) Hukuk Mahkemeleri İdaresi (Administration of Civil Justice Centre)

Bu birimin yöneticisi (Civil Court Manager) Mike Burke'dir.

Birim, hukuk mahkemelerinde yapılan harcamaların ve toplanan harç ve masrafların hesabını tutmak ve yönetmekle görevlidir. Alınacak yargılama harçlarının çek, posta çeki, kredi kartı ya da nakit olarak, usulüne uygun ve doğru şekilde alınmasını sağlamak ta bu birimin görevleri kapsamındadır.

Birimde mahkemelere gönderilen postaların üçlü kontrolle açılıp görevliler tarafından zarf-dava açma formu düzenlendiği, gün sonunda ise açılan dava sayısı ile tahsil edilen paranın karşılaştırılmasının yapıldığı bu alanda iç denetçiler tarafından yapılan denetimler sonucunda yapılan tavsiyelere titizlikle uyulduğu,

Aylık 500.000 – 1.000.000 Pound civarında yargılama harcı tahsil edildiği,

Adalet Bakanlığına genel bütçeden tahsis edilen ödeneğin Bakanlık tarafından bölgelelere göre pay edildiği, Londra'yı kapsayan bölgedeki 20 adet mahkemeye ihtiyaçları doğrultusunda ayrılan bütçenin yıllık olarak bir defada verildiği, tahsis edilen bu bütçeden mahkemenin elektrik, su, doğalgaz, ulaşım, posta, müşteri giderleri gibi masrafların ödendiği, personel maaşlarının ise Adalet Bakanlığının merkezî bütçesi içerisinde ödendiği,

Hazine tarafından Majestelerinin Mahkeme Hizmetleri Servisine gönderilen bir talimat ile yıllık harcamalarını karşılayacak oranda gelir elde etmelerinin istendiği,

Hukuk davalarından elde edilen harç gelirlerinin bazı dönemlerde ciddî oranda fazla verdiği, mahkemeye verilen bütçenin giderek kısılmasına karşın, yargılama harçlarının sürekli olarak artırılmasının halkın tepkisini çektiği,

İfade edilmiştir.